

SPRAVODAJCA

OBLASTNÉHO KLUBU VOJENSKÝCH VÝSADKÁROV

BANSKÁ BYSTRICA

3

2013

Úvodom

Letné školské prázdniny sú už tu a s nimi vychádza sľúbené tretie tohtoročné číslo nášho klubového Spravodajcu. Začína sa prisľúbeným príspevkom od neúnavného dopisovateľa kolegu Emila Tencera, ktorým nám poskytol svoje poznatky z učenia sa športovému umeniu na padákoch. Nasleduje pútavé rozprávanie o pretekoch prieskumných hliadok 7. pluku zvláštneho určenia VÚ 7374 Holešov od kolegu Vladimíra Schneidera, v ktorom výstižne poukázal na to, prečo sme „boli meče armády hrot.“ K doteraz neobjasnenému prípadu straty bojovej zástavy 2. čs. samostatnej paradesantnej brigády sa svojim príspevkom vracia kolega Emil Tencer. Možno niekto z nás už aj túto verziu počul, alebo čítal, je to však na každom z nás, či ju prijme alebo nie. Ďalším príspevkom je prevzatá informácia o nájdení vzácných dokumentov pri rekonštrukcii rodného domu Jana Kubiša v obci Dolní Vilémovice, ktorý bol slávnostne otvorený 21. 6. 2013, nakoľko nie všetci kolegovia majú prístup na internet. Potom nasleduje výber informácií zo zasadnutí Predsedníctva KVV SR a nakoniec naši jubilanti.

Ivan Bartoš

Učili sme sa športovému umeniu na padákoch

Jedna z prvých príležitostí sa naskytla v roku 1953 na prvých medzinárodných pretekoch v zoskoku padákom v Ostrave. Na nich sa zúčastnili reprezentačné družstvá Bulharska, ZSSR a ČSR. Družstvá zo zahraničia boli v technike ovládania padáka omnoho vpredu pred našimi športovcami. Naše družstvo preto obstálo až na treťom mieste.

V deň pred pretekami sa nad začmudeným obzorom objavila Dakota. Po pristátí z nej vychádzali túžobne očakávaní sovietski parašutisti: Jevgenij Stepanov prezident ústredného aeroklubu a majstri športu Fedčišin, Kosinov, Klimov, Storčienko, Ščerbin a Seliverstovová. Boli to radostné chvíle a otázkam nebolo konca. No, po dlhom lete si museli ísť odpočinúť, lebo na ďalší deň ich čakal pretek.

Na druhý deň bolo mizerné počasie. Čierne pochmúrne mraky viseli v tisíc metroch a zdalo sa, že ani čerstvý, trochu prisilný vietor nemá dosť síl rozohnať ich. Sadli sme si do blízkosti dopadového kruhu, aby sme podrobne videli celú prípravu sovietskych parašutistov na zoskok.

„Pravdu povediac, neverili sme, že za takéhoto vetristého, nevlúdneho počasia pôjdu do vzduchu“ – spomína na to Štefan Uher.

Majster športu Storočienko dal však pokyn, aby vypustili meteorbalónik a sledoval ho v teodolite. Potom so stopkami v ruke čosi prepočítaval v tabuľkách. Hádám len nepôjde skákať? A išiel! My, dolu, sme len mlčali. Lietadlo naberalo výšku, preletelo nad bodom výskoku a letelo kdesi na Ostravu. Sekundy pomaličky plynuli a Storočienko sa nemal k výskoku. Už by mal vyskočiť... „Ej veru mal by, ak nechce prísť električkou na letisko,“ - zažartoval ktosi. Ale Storočienko len letel a letel... Tomuto zoskoku je amen! Chlapci, pripravte auto! Treba ísť po neho, aby v Ostrave nezablúdil. Lietadlo sa nám už takmer strácalo nad Ostravou, keď sa od jeho paluby oddelil malý, čierny bod a vzápätí sa otvorila nad ním kupola kruhového padáku. Dvaja vtipkári vedľa mňa sa chceli stavať, či Storočienko padne na námestie, alebo niekoľko ulíc bližšie k letisku. On však akoby visel v priestore. Vietor ho ustavične znášal bližšie a bližšie k letisku. Padák sa približovaním zväčšoval. Už sme videli, ako jemnými pohybmi rúk poťahuje šnúry padáku a riadi ho na cieľ. Už bol nad okrajom letiska, už sa približoval ku kruhu. Nad kruhom akoby zastavil, porozmýšľal chvíľku a začal klesať... Nie, nepadol presne do stredu, ale veľa nechýbalo. Preto sa vtipkárom predĺžili nosy.

Prezradí nám Storočienko tajomstvo svojho úspešného zoskoku? Niektorí boli presvedčení, že si nechá svoje tajomstvo pre seba. V najlepšom prípade nám ho prezradí po skončení medzinárodných pretekov. Je predsa nepredstaviteľné, že by svoju taktiku prezradil skôr! Predpokladali sme, že tajomstvo jeho úspechu je skryté v presnom výpočte sily vetra a rýchlosti lietadla. Nevedeli sme však nič určitého. Táпали sme a bolo potrebné nám podať pomocnú ruku. Potrebovali sme mať istotu teraz, pred prvými medzinárodnými pretekmi. Budú sovietski parašutisti ochotní hovoriť o svojich skúsenostiach, ktoré by sme vzápätí mohli využiť a prípadne ohroziť ich víťazstvo? Sovietski ľudia nám vždy, keď bolo potrebné, podali pomocnú ruku. Nesklamali nás ani teraz.

Storočienko nám ochotne podrobne vysvetlil zásady správneho vysadzovania. Úloha znie: zoskok zo 600 metrov na cieľ. Čo sa pred tým snažíte zistiť? – začína Storočienko. Smer a silu vetra... Správne. Silu vetra násobíme výškou a výsledok delíme klesavosťou padáka. Ak teda máme výšku 600 metrov a predpokladaná sila vetra je 5 metrov za sekundu, dostaneme výsledok 3000. Keď tento delíme klesavosťou padáka, ktorá je 5 metrov za sekundu, vyjde nám znova číslo 600. Je to ako začarovaný kruh, nie? To znamená, že vo vzdialenosti 600 metrov od dopadového kruhu vyskočíme z lietadla a sú všetky predpoklady, aby sme doň dopadli. Tak ako sme to robili doteraz..., ale zavše to nevychádzalo.

Ako ste hľadali bod výskoku? – pokračuje Storočienko. Urobili sme ho ešte na zemi. Ale presnejšie je to podľa stopiek. Všimli ste si, že pred zoskokom som si ich dal na ruku. Viem, že lietadlo letí rýchlosťou 50 metrov za sekundu a 600 metrov musí preletieť za 12 sekúnd. Potom vyskočím. Teraz záleží len na zručnosti parašutistu, na jeho majstrovstve v manévrovaní. Pravda, zloženie vzduchu je veľmi rôznorodé a za tú polhodinku, kým sa dostanete k výskoku, môže sa zmeniť. Niekedy sa zmení len trocha, ale už aj vtedy musí parašutista hneď po otvorení padáka spozorovať zmenu a reagovať na ňu manévrovaním. – dopovedal Storočienko.

Rozprúdila sa rušná debata, notesy sa plnili poznámkami a prvé neoficiálne stretnutie nám hneď otvorilo studnicu skúseností sovietskych parašutistov. Nakoniec sovietski priatelia vyslovili želanie, že chcú vidieť skákať našich parašutistov voľné pády. Želanie sa im splnilo na druhý deň. No nemožno povedať, že by boli nadšení. Do lietadla s nimi nastúpil aj Juraj Kriván a po zoskoku sa opýtal Fedčišina: „Nu kak Ivan, charašo? S Fedčišinom sme si zvlášť dobre rozumeli. „Och, Jurij, Jurij...plocho. Nogý, golova, nogý, golova. Eto necharašo...“ – Fedčišin začal vysvetľovať, že pri pretekoch je veľmi dôležité, aby parašutista mal ustavične prsnú polohu. To znamená, aby letel tvárou k zemi. V tejto polohe sa môže lepšie orientovať a prípadne opravovať malé úchyľky od smeru vetra. „Posmotri, tak nada.“

Lietadlo so sovietskymi parašutistami stúpalo, až z neho bol malý bod nad našimi hlavami. Priblížilo sa nad letisko a vyskočili z neho dvaja majstri športu. Bolo to len dvadsať sekúnd, ktoré sa nám navždy vryli do pamäti. Kosinov s Fedčišinom leteli vedľa seba. Ich poloha bola stabilná. Ale čo to? Zrazu sa začali rozchádzať, potom znovu schádzať. Zase sa rozišli a potom akoby na povel, otvorili padáky. Videli sme ukážku parašutistického umenia. Na čom sa zakladal ich krásny výkon? Fedčišin vysvetlil, že to nie je nič iné, len zvládnutie voľného pádu pomocou rúk a nôh. Hlavne ruky nahrádzajú kormidlá.

Použitý materiál: Za hrst' spomienok od Štefan Uhra.

Marec 2013. Voľne spracoval:

7. výsadkový pluk zvláštného určení, VÚ 7374, Holešov

O našem pluku, podle mojich vedomostí, neexistuje ucelený faktografický materiál, ať když viacerí z jeho bývalých velitelů a vojaků ožívují, ať vďaka našim Spravodajcom KVV, spomienky a vykresľujú jeho ducha, skutky a charakter. Vo svojom príspevku sa snažím prispieť k zvýrazneniu tohto obrazu prostredníctvom spomienok bývalých spolubojovníkov a tiež svojich, na

preteky prieskumných skupín.

Päťdesiate roky a začiatok šesťdesiatych rokov 20. storočia znamenal pre celý svet dobu napätia z očakávania možného vojenského konfliktu medzi „Západom“ a „Východom.“ Sovietsky blok a americký blok boli výsledkom delenia sveta po druhej svetovej vojne. Mocní, ktorí sa delili, neboli s tým, čo nadobudli, spokojní. Bohužiaľ, ten stav trvá. Vtedy prišla Berlínska kríza, o chvíľu po nej Karibská kríza a mnoho ďalších. Boli dôvodom udržiavať a budovať armády s čo najväčšou údernou silou, pričom sa začal veľmi hojne používať výraz v podobe skratky ZHN. Zbrane hromadného ničenia. Neboli to iba strategické balistické medzikontinentálne riadené strely s jadrovými hlavícami, či už na ponorkách, hladinových lodiach, v pevných raketových silách alebo lietadlách. ZHN s menším účinkom sa mali aplikovať pri konfrontácii pozemných armád, v zaradení taktickom, takticko-operačnom a operačnom. Pre lepšiu operatívnosť, účinnosť a ochranu, v mobilnom prevedení. V kategóriách od delostreleckých granátov, rakiet, až po riadené strely. Rastúcemu nebezpečenstvu bolo nutné čeliť a k tomu nachádzať účinné metódy a prostriedky. Ako sme sa do tohto prostredia dostali my, ktorí spomíname, o tom hovorí plk. v. v. Ing. Jiří Dufek, bývalý náčelník štábu 7. výsadkového pluku zvláštného určení v Holešove.

„Zprávy o protivníkovi jsou vždy velice důležitou součástí rozhodování velitelů k účinnému ničení protivníka, byť jde o malou teroristickou skupinu nebo o skupinu armád. Tento poznatek není nic nového a je dokládán celou historií souborů i velkých válečných konfliktů od počátku civilizace. Na základě změn v pojetí možného válečného konfliktu v 50. letech bylo rozhodnuto i v tehdejší čs. armádě vybudovat speciální jednotky schopné v hlubokém týlu protivníka získávat zprávy a posléze narušovat a ničit důležité objekty. Bylo nutné také vyplnit mezeru v průzkumné činnosti za divizním průzkumem (dosah do 50km). Úkolem byla pověřena Zpravodajská správa Generálního štábu (ZS/GŠ). Zde postupně vzniklo oddělení vedené pplk. Jiřím Hradilem podřízené zástupci ZS/GŠ. Nově vznikající jednotky byly označovány jako jednotky zvláštního určení. Základem byla skupina v počtu do 10 osob. Jejich hlavním úkolem bylo získávat zprávy zpravodajského charakteru z hlubokého týlu protivníka. Skupiny zvláštního určení (skupiny hloubkového průzkumu - SHPz) měly také narušovat velení a ničit raketové nosiče zbraní hromadného ničení. Úkolem oddělení ZS bylo v první řadě organizačně a kádrově jednotky vytvořit. Což se stalo v roce 1957, kdy vznikla průzkumná rota, v roce 1959 prapor a v roce 1961 7. výsadkový pluk. Bylo podrobně rozpracovááno použití jednotek zvláštního určení, a tomu odpovídající metodika a plány výcviku.

(Poznámka: naše skupiny hlčkového prieskumu, resp. zvláštného určenia, mali operovať 800 km, ať viac, v tylu nepriateľa.)

Ve výcviku zahrnoval kromě všeobecné přípravy i odbornou přípravu ve smyslu úkolů skupin. Důraz byl kladen na fyzickou odolnost, samostatné rozhodování, maskování, použití zbraní a výbušnin, znalosti o možném protivníkovi včetně základních znalostí jazyka, na bezchybné,

šifrované spojení uvnitř skupiny i s řídicími orgány. Velitelé výcvik SHPz provádějící, v době nasazení skupin se podíleli na přípravě skupin k nasazení, jejich řízení tj. příjmu zpráv, usměrňování činnosti a kontaktování skupin po splnění úkolu. Bylo zabezpečeno, aby vojáci k jednotce byly speciálně vybíráni již před i při nástupu vojenské služby podle dostupných materiálů na KVS. S ohledem na náročnost úkolů požadovaných na skupinách hloubkového průzkumu byli po roce 1966 velitelé skupin praporčíci i důstojníci. Oddělení řešilo i specifické vybavení skupin. Byly vyvinuty padáky uzpůsobené pro přesné vysazení, vojáci obdrželi nové zbraně, zdravotnické potřeby, potravinové dávky a další výstroj umožňující samostatný a dlouhodobý pobyt v týlu protivníka a samostatné plnění zpravodajských a diversních úkolů. Oddělení bylo postupně rozšiřováno a řídilo jednotky nejprve umístěné v rámci 22. výsadkové brigády nejen metodicky, ale po vzniku 7. výsadkového pluku mu tento pluk byl podřízen organizačně přímo. V průběhu 60. let vznikly jednotky zvláštního určení armád a divizí. Organizačně byly podřízeny zpravodajským oddělením. Metodicky i tyto jednotky byly řízeny ZS/GŠ. SHPz pluku získávaly zprávy pro velení frontu a armádní skupiny pro armády. Velká pozornost byla věnována spojení a předání šifrovaných zpráv. 7. výsadkový pluk přímo řízený ZS/GŠ pluk byl vybaven speciálními radiovými stanicemi, jak pro skupiny hloubkového průzkumu tak i pro řídicí orgány. Předávané zprávy byly šifrovány. Vývoj těchto klíčů se děl rovněž v přímém řízení ZS/GŠ. Byly vytvořeny specializované metodické předpisy pro výcvik. Zpracována pomůcka pro přežití v týlu protivníka použitelná i pro letce i další odbornosti. Do vývoje výzbroje a výstroje jednotek hloubkového průzkumu byly zapojeny různé vývojové, výzkumné a vědecké ústavy. Potřebou specializace vznikly mimo jiné Sa vz. 61 Škorpion, letoun L-410, pomůcky pro výcvik jako makety zbraní hromadného ničení, atomových min, přístroj pro přesné zaměření radiolokátorů a další. Byla rozpracována a byla součástí výcviku metodika činnosti průzkumníka v týlu protivníka v civilním oděvu. Tak v roce 1957 v ČSLA vznikly a postupně co do počtů i kvality se rozšířily speciální zpravodajské jednotky zcela oddělené od tradičních výsadkových jednotek používaných k hromadným výsadbám. “

Metodika výcviku, fyzická, aj vedomostná príprava jednotlivca, boli základným priestorom pre budovanie akcie schopných a efektívne pracujúcich skupín hĺbkového prieskumu a všetkých ostatných spolupracujúcich zložiek útvaru. V každej oblasti prípravy boli samozrejmom zložkou kontrolné metódy pre overovanie kvality prípravy pri dosahovaní jej jednotlivých úrovní.

Obzvlášť náročná bola príprava na našej Škole dôstojníkov v zálohe, ktorej velil, spočiatku nadporučík, Ján Repaský. Škola pripravovala dôstojníkov pre funkcie veliteľov skupín hĺbkového prieskumu a veliteľov pre prieskumné činnosti v ostatných štruktúrach armády. Pripravovala tiež starších radistov a radistov, ktorých si každá skupina chránila ako oko v hlave. Veliteľ školy, tak ako aj jeho celý veliteľský zbor, viedli prípravu na báze permanentnej súťaže medzi jednotlivcami, družstvami a čatami. Dôsledne sa preverovala individuálna pripravenosť, aj pripravenosť kolektívna. Schopnosť vidieť a viesť, preukazovanie veliteľských kvalít, zmysel pre splnenie úloh, zodpovednosť za seba aj skupinu, so zreteľom na dosiahnutie cieľa, sú iba rámcovo vymenované oblasti, ktoré boli sledované a vyžadované. Cieľom bola samozrejme schopnosť silných, komplexne pripravených jednotlivcov spolupracovať a plniť požadované úlohy.

Naša druhá čata, ktorej velil nadporučík Bohumil Petruška, mala ešte vyššie nastavenú latku. Obzvlášť zdatným súperom nám bola, sústavne a vo všetkom prvá čata, ktorej velil, teraz už plk. vo výslužbe, JUDr. Milan Kočí, vtedy kapitán. Vždy bol mimoriadne silnou osobnosťou a výborným veliteľom. Chlapi pod jeho velením mali skvelý vzor a podľa toho aj pracovali.

Na naše „šťastie“ Bob Petruška, na ktorého som podrobnejšie spomínal v inom článku, bol nielen povahou, ale aj schopnosťami veľmi podobný Milanovi Kočímu. Výsledkom bolo, že my, chudáci vojaci pod ich velením sme dostávali tak „zabrať“, že sa to až Repaskému páčilo. Preteky prieskumných skupín a úspech v nich boli métou, na ktorej dosiahnutie sa vydávalo všetko.

Na jedny z mnohých pretekov, ktoré mali podobu komplexnej previerky, mi pomohol oživiť

spomienky môj bývalý vojak a dobrý priateľ, neskôr jeden z veliteľov na ŠDZ, Štefan Bobok.

Štefan Bobok, člen mojej súťažnej skupiny z 2. čaty ŠDZ, si vybavuje priebeh pretekov takto:

„Z toho, čo si pamätám z pretekov našej skupiny hĺbkového prieskumu (SHPz), toho už nie je veľa. Preteky začali imitovaním doskoku na doskokej ploche, otvorenie padáku, zbalenie padáku do

Štart – vpredu s číslom 4 veliteľ skupiny Vladimír Schneider

transportného vaku, sústredenie skupiny na zhromaždisku, vydanie rozkazu pre presun a zahájenie presunu. Stúpali sme po úzkej lesnej cestičke, v zalesnenom teréne, dosť strmej, smerom k hrebeňu, v klasickej zostave. Vpredu pátrači, pozorovatelia sprava, zľava, jadro skupiny, zadné zaistenie. Po pravej strane od cestičky sa tiahol strmý jarček, pravdepodobne s potôčikom na jeho dne. Asi 1 až 2 km od začiatku nášho postupu sa spoza jarku ozvala nečakaná prudká paľba zo samopalov a začali v našej blízkosti vybuchovať delobuchy. Hneď sme na túto situáciu reagovali tak, že náš veliteľ vydal rozkaz: "K boju a kryte sa!" Hneď sme paľbu opätovali a postupne sme sa od nepriateľa odpútali a pokračovali ďalej po určenej trase. Zbierali sme rôzne indicie, ako rozpoznávanie bojovej techniky cudzích armád, fotky tejto techniky boli umiestnené na kmeňoch stromov, hľadali sme živé i statické kontroly. Postupovali sme prevažne klusom. Myslím, že celá trasa preteku mala viac ako 20 km. Terén v trase nášho postupu sa neustále menil. Mierne stúpania, strmé stúpania, mierne klesania, strmé klesania občas i rovinky. Takto sme dorazili až na palebnú čiaru na strelnicu. Tu nám boli vydané ostré náboje a v ľahu sme vykonali ostré streľby. Už si nepamätám, či sme aj hádzali granátmi na cieľ, pamätám si však na to, že krátky "oddych" v ľahu na strelnici ma dostal do krízy. Začali ma do nôh, do brucha a možno i do celého tela chytať krčče. Hrozne som trpel a musel som sa neskutočne premáhať, aby som to celé nevzdal. Možno by som to bol i urobil, ale pomyslenie na ostatných kamarátov ktorí statočne odolávali tejto obrovskej záťaži a nevzdávali to, mi pomohlo túto myšlienku zavrhnúť. Iste by ma všetci považovali za zradcu a zbabelca a to som sebe ani mojím

Dobiehajú do cieľa so zraneným na nosidlách

kamarátom a taktiež môjmu veliteľovi, urobiť nemohol a tak som odolával ďalej. A dobre som urobil. Posledných 800 m do cieľa sa uskutočnil prenos raneného a ja som mal to šťastie, že tým „raneným“ som bol práve ja a kým moji kamaráti vydávali zo seba posledné zvyšky síl, ja som sa pohodlne váľal na nosidlách. Toto šťastie mi bolo dopriate hlavne preto, že som bol zo skupiny najmenší a najmenej som vážil ale myslím si, že tiež preto, že moje sily boli skutočne na konci, čo bolo na mne vidieť a tak mi kamaráti pomohli. Aké však bolo moje prekvapenie, keď naša prieskumná skupina prišla do cieľa ako prvá s dosť podstatným náskokom pred skupinou prvej čaty, ktorej velil kpt. Milan Kočí. Závod sme teda vyhrali, nasledoval obrovský výbuch radosti nielen pre „opušták“, ktorý v blízkej dobe nasledoval, čo bolo u našej rotý pravidlom a pridieval sa vždy iba za víťazstvo, ale hlavne preto, že sme si uvedomovali, čo sme dokázali prekonať. Boli sme hrdí na nášho veliteľa, vtedy čatára absolventa Vladka Schneidera, že nás priviedol k víťazstvu, boli sme hrdí na seba, že sme to všetko zvládli a radosť sme mali i z toho, že sme porazili našich odvekých rivalov, skupinu z prvej čaty.“

Doplňím Štefanove spomienky o niekoľko pohľadov. Jednotlivé kontrolné disciplíny v pretekoch boli postavené náročne a komplexne. Fyzicky, vedomostne, aj v nadobudnutých

Víťazná skupina – veliteľ skupiny Vladimír Schneider druhý zľava

návykoch a zručnostiach. Medzi iným sme prekonávali hlbokú roklinu po lane, na strelnicu sme sa museli približovať skryte, väčšinou plazéním, pričom to bol kontrolovaný úsek v dĺžke niekoľko sto metrov. Preto možno dostal Štefan na strelnici krče. Strielali sme základné cvičenie. Nekryte ležiaci strelec na 100 m, tri rany jednotlivo a guľometné dvojča na 250 m dávkami. Počet nábojov dvanásť na celé cvičenie. Aby to nebolo iba tak, pri prvej streleckej poločke sa objavil vyplašený srnec utekajúci popred terče. Kto by si po ňom nestrelil? Samozrejme všetci. Aj ja. Ale spamätal som sa, zastavil paľbu a dostrielali sme súťažnú disciplínu. Ku podivu, tiež všetci. Srnec sa nám vysmial a ušiel nezranený. Nasledoval výdatný úsek presunu v maske a na ďalšej, už ostatnej kontrole, poskytnutie prvej pomoci zranenému členovi skupiny, zhotovenie improvizovaných nosidiel a transport zraneného do cieľa. Musím poznamenať, že Štefan trochu dosť preháňal. V tých nosidlách sa nedalo váľať. Tam sa dalo iba bojovať o prežitie. Ale dokázal to a tú záchranu prežil. Čas sa meral poslednému zo skupiny a celý pretek sa bežal podľa mapy, ako orientačný beh.

Na záver by som rád dodal, že skupina bola vždy oveľa viac, ako jednoduchý súčet jej členov. Bola to skupina mužov, stmelená vzájomnou spoluprácou a zodpovednosťou silných, komplexne pripravených jednotlivcov, schopných veľmi rozhodne plniť zverené úlohy. Boli sme skutoční - „meče armády hrot“.

Banská Bystrica 17.04.2013

Vladimír Schneider

Foto: archív V. Schneidera

Pravda o strate zástavy 2. čs. samostatnej paradesantnej brigády

O jej strate sa už všeličo popísalo, ale poslednú bodku k tejto udalosti urobil príslušník 2. paradesantnej brigády major v. v. Ivan Komárnický (pozn. red. pplk. v. v.) vo svojich „Spomienkach z druhej svetovej vojny“. K objasneniu jej straty napísal list vojenskému historikovi a autorovi kníh „Padáky nad Slovenskom a Druhá československá samostatní paradesantní brigáda v SSSR“ Jiřímu Šolcovi.

V liste mu okrem iného píše. Z Vašich kníh a listu viem, že ste čerpali z archívnych materiálov a tiež zo spomienok veliteľa 2. paradesantnej brigády generálmajora v. v. Vladimíra Přikryla. Tieto materiály sú z časti pravdivé a z časti nepravdivé. Nakoľko ste vo svojich knihách nepoužili výpovede priamych účastníkov, okrem generálmajora v. v. Juraja Pivolusku, ktorého materiály o tejto udalosti ste spochybnili, tak Vaša verzia o strate zástavy nie je vierohodná. Nechcem recenzovať Vaše knihy, ale chcem sa vyjadriť len k udalostiam, pri ktorých som bol prítomný a hlavne k tomu, čo poznám osobne a od svojich spoluvojákov.

Súhlasím s Vami, že zástava bola zverená Ivanovi Bedzírovi na Donovaloch. Nenosiť ju v batohu, ale ju mal ovinutú okolo tela ako ľadvinový pás. Pretože o tom nikto nevedel, tak nemal ani zvláštny režim ochrany. Ja som o tom vedel, píše ďalej Komárnický, lebo s Bedzírom sme boli priatelia z 1. brigády a aj krajan. Zástavu si dával dolu len vo výnimočných prípadoch. Nie je pravdou ako píšete, že Bedzír chcel ísť s Pavlom Marcelym, pretože tam mal priateľov, lebo aj ja a Krivanič sme zostali v Krpáčove. Marcely ho žiadal, aby šiel s ním. Ja som nemohol ísť, nakoľko som dostal rozkaz prevziať velenie nad zostatkom skupiny a strážiť Přikrylov byt. Osobne som ho strážil aj vtedy, keď nás Nemci prepadli v Krpáčove a spolu sme ustúpili do hôr. Přikryl na zástavu asi zabudol, lebo určite by ju nenechal s Bedzírom u brigády. Mal ju možnosť schovať v Hornej Lehote v evanjelickom kostole, kde by ju asi málokto hľadal. S tamojším farárom sa dobre poznal a boli priatelia.

Marcely sa dozvedel, že Bedzír má u seba zástavu až cestou do hôr. Jeho skupina bola zložená asi z polovice poľných četníkov a z polovice slovenských vojakov. Pri prepadnutí loveckej chaty Parajka bol ťažko ranený Marcely a ešte stačil vydať rozkaz na spálenie dokumentov. Skupina sa statočne bránila v horiacej chate a ranení pribúdali. Keď už situácia bola neudržateľná, tak desiatnik Juraj Pobeha, ktorý vedel nemecky, začal vyjednávať. Dohodol, že vystúpia z chaty bez zbraní a vynesú ranených. Počas vyjednávania si strhali hodnosti a označenia zahraničnej armády, ktoré hodili do ohňa. Bedzír ukryl zástavu do popola pod pec. Nemci ich odvieďli ďalej od chaty, lebo už celá horela a začali v nej

vybuchovať granáty, trhaviny a munícia, ktoré chatu celkom zničili a čo v nej bolo, všetko zhorelo. Obrancov zajali ako slovenských vojakov a to im zachránilo životy. Zahraničných vojakov nebrali do zajatia, ale po mučení ich likvidovali. Keby Nemci boli zástavu 2. paradesantnej brigády našli, tak by bolo zrejmé, že sú zahraniční vojaci a ich osud by bol spečatení. Tiež by sa s ňou pochválili. Za ukoristenie bojovej zástavy nepriateľskej jednotky by bolo povyšovanie, vyznamenanie a odmeny. Možno je v tom tak trochu aj spravodajská hra. Dôkazom toho je aj fakt, že zástava sa doteraz nenašla a už sa asi nenájde.

Pred 20. rokmi jedna študentka robila diplomovú prácu o príslušníkoch 2. paradesantnej brigády a o partizánskom boji v horách. V múzeu SNP našla kópiu listu Putnokovej a Hicerovej, ktorý poslali Vám, ako o tom sám píšete. Pavol Graus (pozn. red. npor. –

spojovací náčelník 2. čs. pdb) ju odkázal na mňa, lebo vedel, že som o tomto probléme dostatočne informovaný. Poradil som jej, aby navštívila Putnokovú a dala jej otázku, prečo to, čo napísala po rokoch, nepovedala po vojne vyšetrovateľom. Odpovedala, že až od nich sa dozvedela, že hľadajú zástavu 2. paradesantnej brigády a ako vyzerá, videla neskôršie len na fotografii. Doznela, že list napísala až po manželovej smrti, lebo pri vyšetrovaní by sa jej klamstvo odhalilo. Jej manžel bol veliteľom hlinkovej gardy a pravdepodobne Nemcov na chatu Parajka sám priviedol. Putnoková nevidela žiadny batoh, lebo batohy zhoreli v chate. Komárnický ďalej vytýka Šolcovi, že prehliadol dátum, kedy bol Putnokovej list odoslaný na MNO. Tiež bolo chybou, že vyšetrovaním straty zástavy bol poverený

plk. gšt. Július Nosko. Bedzír, s ktorým som po jeho návrate zo zajatia slúžil v Banskej Bystrici v 2. pešej divízii na štábnejrote, nebol vypočutý. Spolu sme slúžili až do polovice septembra 1945, kedy nás odoslali do demobilizačného strediska vo Zvolene.

Asi po 30. rokoch, keď sa Pavol Marcelý vrátil z diplomatických služieb, som sa ho opýtal, či nevie niečo o Bedzírovi. Povedal mi, že zahynul údajne na zápal pľúc vo väzení v Ruzyni. Ako sa tam dostal, nevedel. Ono sa už niečo našlo. **Ohľadne straty zástavy začali vyšetrovať aj Prikryla, ktorý vypovedal, že za jej stratu zodpovedá Marcelý. Tak začali vypočúvať aj mňa. Povedal som im, aby vypočuli Bedzíra, čo sa však asi nestalo. Prikryl dostal niekoľko rokov väzenia a Bedzír doplatil životom (pozn. red. rtn. Ivan Bedzír *19.11.1915 † 14.9.1967 Aš).**

Z Vašej knihy som sa dozvedel, že to bolo úplne inak. **Píšete, že v prípade Prikryla boli vypočutí Marcelý, Nosko a Gajdoš, ale Bedzír nebol nikdy vypočutý. Je záhadou prečo. Ved' bol hlavnou postavou tohto prípadu. Alebo sa to nedostalo pre možné spravodajské hry do zápisu? Kto bol hlavným nepriateľom Prikryla? Bol to Slánsky, alebo známy likvidátor dôstojníkov z odboja Reicin? Vy ste to neskúmali.** Tiež o Bedzírovi sa vyjadrujete veľmi negatívne i keď to bol dobrý a skromný vojak. Nedozvedel som sa ani kedy zomrel. Píšete mi, že Vaša Studie je stará 30 rokov a vtedy Vám ju nedovolili publikovať. Lenže Vy ste ju vydali teraz a väčšina priamych účastníkov tých udalostí už nežije a nepravdy v Studii uverejnené nemôžu byť konfrontované. Čo si pomyslia mladá ľudia o takých bojovníkoch, ako ste vykreslili Bedzíra? **Vašou povinnosťou bolo zistiť pravdu na mieste a to ste neurobili aj keď ste mali k tomu možnosť.**

Podľa „Spomienok z 2. svetovej vojny“ od majora v. v. Ivana Komárnického, ktoré vyšli v roku 2001 v Kežmarku, voľne spracoval:

marec 2013

V dome čs. parašutistu Jana Kubiše objevili vzácné předměty

Při rekonstrukci rodného domu parašutistu čs. zahraniční armády v Británii rtn. Jana Kubiše v obci Dolní Vilémovice objevili dňa 10. apríla 2013 pod starými schodmi na povalu unikátne predvojnové fotografie, korešpondenciu a časti vojenskej uniformy. Parašutista Kubiš v Prahe 27. mája 1942 hodil bombu na automobil Reinharda Heydricha. Jan Kubiš a Jozef Gabčík tvorili čs. paraskupinu zvláštneho určenia Antropoid, vysadenú na územie nacistami okupovanej vlasti v noci z 28. na 29. decembra 1941. Podrobnejšie informácie o náleze uverejnila Česká televízia aj a Český rozhlas hlasom. Parašutisti Jan Kubiš a Jozef Gabčík uskutočnili 27. mája 1942 v spolupráci s domácim odbojom atentát na „zastupujúceho říšského protektora“ a generála policie a SS Reinharda Heydricha. Po atentáte sa ukryli aj s ďalšími piatimi čs. parašutistami v krypte pravoslávneho kostola na Resslovej ulici v Prahe. Gestapo ich úkryt vypátralo po zrade parašutistu Karla Čurdu. Všetci zahynuli v kostole 18. júna 1942 v boji alebo vlastnou rukou.

Rodný dům Jana Kubiše vydal svá tajemství

Víc jak sedmdesát let poté, co Jan Kubiš a Josef Gabčík uskutečnili atentát na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha, se stalo to, v co už téměř nikdo nedoufal. V rodném domě Jana Kubiše, jednoho z největších hrdinů českých moderních dějin, byl nalezen historický poklad. V pátek 26. dubna 2013 za přítomnosti starostky Dolních Vilémovic Jitky Boučkové a ředitele Vojenského historického ústavu plk. Aleše Knížka byly ve foyer Armádního muzea Žižkov poprvé veřejnosti představeny skutečné unikáty, o jejichž existenci dosud nikdo neměl tušení. Díky úsilí starostky Dolních Vilémovic Jitky Boučkové úspěšně probíhá rekonstrukce rodného domu Jana Kubiše. Vojenský historický ústav v domě připravuje stálou expozici, která bude věnována životu Jana Kubiše.

„Ve skrytu duše jsem doufal, že se při rekonstrukci najde památka na Jana Kubiše, ale bylo to spíš zbožné přání,“ říká autor výstavy Zdeněk Špitálník z Vojenského historického ústavu.

„Při poslední návštěvě Vilémovic jsem přestal věřit, že by něco takového bylo možné. Půda byla prázdná, střecha nová, podlaha zpevněná, zůstalo netknuté jen zachovalé schodiště, které vede na půdu.“ Stavební firma se ale pro jistotu stav schodiště rozhodla prověřit. Pod nánosem prachu v prvním schodu byl ukrytý historický poklad: dokumenty, dopisy a fotografie, plášťové límčové výložky, nárameníky četaře dělesloužícího pěchoty, stříbrný čepicový odznak, stříbrný podbradník a rukávové označení pro dělesloužící poddůstojníky, límčové označení pěšího pluku 34 „Střelce Jana Čapka“, čtyři knoflíky a poddůstojnický bodák k pušce Mannlicher M95 ve vycházkové úpravě.

„Gestapo Kubišův rodný dům obrátilo naruby, nedalo se předpokládat, že by něco uniklo jejich pozornosti. Je zcela výjimečné, aby se po tak dlouhé

době našel soubor předmětů, které patřily tak významné osobnosti českých moderních dějin,“ říká ředitel Vojenského historického ústavu Aleš Knížek. „Chtěl bych velmi poděkovat starostce Dolních Vilémovic Jitce Boučkové, bez níž by se oprava Kubišova rodného domu neuskutečnila, ale také stavební firmě, která rekonstrukci provádí. Když nesmírně cenné věci a dokumenty objevili, nechali vše na místě a okamžitě zavolali starostce Jitce Boučkové.“

Mezi nalezenými dokumenty je také Kubišovo potvrzení o propuštění z činné služby z listopadu 1938, jeho domovský list, propouštěcí vysvědčení a legitimace sociálního pojištění. „Tyto dokumenty a předměty, které byly považovány za ztracené, přibližují předválečný život Jana Kubiše a jasně ukazují, s jakou vážností přistupoval k vojenské službě, jaký vztah měl ke své zemi,“ říká plk. Michal Burian.

Kdo a kdy ale předměty do schodu ukryl? „To už se nikdy nedozvíme,“ říká plk. Burian. „Nejpravděpodobnější je, že Kubišovy věci někdo z jeho rodiny schoval na jaře 1942, možná to byl Janův bratr Rudolf, nebo otec. Nasvědčuje tomu skutečnost, že mezi fotografiemi není jediný snímek Jana Kubiše. Jan se na jaře 1942 se svým bratrem setkal, rodina tedy věděla, že Jan je v protektorátu a že se jeho fotografie nesmí dostat Němcům do ruky.“ Mezi ukrytou korespondencí, která byla objevena v dubnu 2013, jsou i pohlednice od Janových sourozenců. Nacisté se za úspěšně provedený atentát na zastupujícího říšského protektora krutě mstili. Nejblíže příbuzné Jana Kubiše popravili 24. října 1942 v Mauthausenu. Smrti unikl jen nejmladší bratr František.

Předměty nalezené při rekonstrukci rodného domu Jana Kubiše připomínají obětavost a odvahu celé jeho rodiny. Během tiskové konference předal velitel 4. brigády rychlého nasazení plk. Miroslav Hlaváč starostce Dolních Vilémovic Jitce Boučkové finanční dar ze sbírky na opravu domu jako výraz úcty k činu Jana Kubiše.

Zdroj: http://klubvtn.info/aktual_0413.htm

<http://www.vhu.cz/rodny-dum-jana-kubise-vydal-sva-tajemstvi/>

Výber informácií zo zasadnutia Predsedníctva KVV SR v Žiline dňa 6. 5. 2013 a 10. 6. 2013

dňa 6. 5. 2013

- ☞ predseda pripomenul doriešenie spolupráce s Aeroklubom SR.
- ☞ predsedníctvo veľmi oceňuje účasť všetkých členov, ktorí sa zúčastňovali na oslavách oslobodenia v ich regiónoch.
- ☞ podpredseda pre ekonomiku kol. Kopecký referoval o komplikáciách jednak s identifikáciou vlastníkov 2% z daní, ako aj so Slovenským štatistickým úradom. Predsedníctvo ho poverilo bezodkladne riešiť tieto problémy. Za týmto účelom touto cestou predsedníctvo KVV SR zvolalo hospodárov všetkých oblastí na deň 10.6. 2013 na 13,00 hod. s ich dokumentáciou o 2% z daní.
- ☞ garant Memoriálu Jozefa Gabčíka Hanák podal podrobnú správu o stave príprav na uvedení akciu s dôrazom jednak na neradostnú situáciu s finančným zabezpečením, ako aj so zabezpečením dôstojnej účasti pretekárov, nakoľko v termíne Memoriálu Jozefa Gabčíka bude v Žiari n. Hronom prebiehať Majstrovstvo Slovenska v polmaratóne.
- ☞ predsedníctvo rokovalo o účasti na stretnutí v Starých Splavoch.

dňa 10. 6. 2013

- ☞ Podpredseda KVV SR pre ekonomiku kol. Kopecký podal prítomným obširnu informáciu o nejasnostiach v prejednávanej problematike, vyplývajúcu z navzájom nekompatibilnej legislatívy, ako aj čiastočnej impotencie štatistického a daňového úradu. Diskusiou sa došlo k určitému riešeniu. Predsedníctvo poveruje kol. Kopeckého, aby vypracoval rozdeľovník na pridelenie jednotlivých súm oblastiam.
- ☞ Kol. Hanák podal obširny referát o priebehu XIX. ročníka Memoriálu Jozefa Gabčíka v krosovom behu na 11 km. Za dažďa sa zúčastnilo 173 bežcov, 1 to vzdal. Bežalo navyše 90 členné družstvo príslušníkov 5. pšu v cvičnej uniforme a kanadách na čele s veliteľom plk. Šebom. Zúčastnili sa tiež bežci z Poľska, Českej republiky a Macedónie. Absolútnym víťazom sa stal Dlugosz z Poľskej republiky. Akcia sa spojila s Medzinárodným dňom detí; tých sa zúčastnilo asi 200, boli pre ne pripravené atraktívne ukážky polície,

- hasičov, leteckých modelárov, vojakov, zbraní, v sprievode inštruktora šoférovali osobné auto, vozil ich obrnený transportér, atď. Škoda, že sa nezúčastňujú členovia KVV (je 9 vekových kategórií) aktívne ani pasívne. MO SR reprezentoval genmjr. Novosad, ktorý odštartoval pretek. Aktívnych a pasívnych účastníkov akcie bolo asi 600. Bez 5. pšu by nebolo možné Memoriál usporiadať; na akcii pre deti má hlavnú zásluhu.
- ☞ kol. Hanák oboznámil podrobne s propozíciami Memoriálu zakladateľov výsadkového vojska a vynálezcu padáka Štefana Baniča, ktorý bude v dňoch 28. a 29. 8. v Chrudimi.
 - ☞ dňa 15.8.2013 sa uskutoční výstup na Chabenec - informácie u plk. v. v. Drotára, tel. 041/7244476.
 - ☞ v miestnej pobočke Šumiac došlo k zmene vo funkcii predsedu. Predsedom sa stal kol. Štefan Janáček, podpredsedom je kol. Miloš Kollárik.
 - ☞ **!!!PRESEDNÍCTVO STANOVUJE TERMÍN ZASADNUTIA CELOSLOVENSKEJ RADY KVV SR NA DEŇ 2. 9. 2013 O 10,00 HOD. V KLUBOVNI V ŽILINE !!!**
 - ☞ kol. Glatter avizuje, že oblasť Žilina plánuje na Michalský deň dňa 28.9.2013 organizovať na strelnici v Žiline súťaž družstiev v streľbe (propozície budú včas rozoslané).
 - ☞ kol. Hanák obdržal od Mesta Rajčské Teplice žiadosť o podporu plánovanej inštalácie sochy Jozefa Gabčíka naproti jeho rodnému domu v Poluvsí. Perspektívne predsedníctvo požiadalo oblasti o podporu uvedenej akcie sumou 1 € za člena.
 - ☞ kol. Kopecký vypracuje do najbližšieho zasadnutia predsedníctva kritériá na udeľovanie bronzovej, striebornej a zlatej medaily Jozefa Gabčíka. Kritériá budú zverejnené v zápise z rokovania predsedníctva.

Jedna poznámka:

Členské na rok 2013 uhradil kolega Ján Jesenák dňa 10. 4. 2013 - 10,00 Eur.

V uplynulých dňoch v tomto roku oslávili naši kolegovia okrúhle jubileum

65 rokov	Karol Šaškovič	16. 5.
70 rokov	ďpt. Miloš Kollárik	22. 6.
60 rokov	Ján Hulina	29. 6.

Blahoželáme

Záverom

Našími jubilantmi sme tradične uzavreli toto číslo a už sa pripravuje ďalšie. Kolega Vlado Schneider vo svojich spomienkach v čase služby v Československej ľudovej armáde u výsadkového vojska pokračuje, tak preto nasledujúce číslo začneme jeho príspevkom. Ďalšie príspevky očakávam aj od ďalších kolegov, aby sme prispeli do nezabudnuteľnej histórie vojenských výsadkárov a športových parašutistov.

Ivan Bartoš

SPRAVODAJKA č. 3/2013. Tlač: HP Photosmart C4180.
Len pre vnútornú potrebu členov KVV SR a KVVV ČR! (bez gramatickej úpravy)